

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

דבר העורך

הכנה לתפילה

חסידים הראשונים: כתוב **במשנה** (ברכות דף ל:): אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש, חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים, כדי שיכינו את לבם למקום.

במלאות עשור לארגון 'דרשו' ג' ניסן תשס"ח, יצא לאור על ידי הארגון קובץ **חיזוק** לרגל כנס חיזוק עולם התורה, ובו ליקוט נפלא ביותר מדברי רבותינו ומאמרי חיזוק לעמלי התורה. בקובץ מופיע (עמוד שמח, שסו-שעו) עשרות ציטוטים לחזק את הענין של לימוד קודם תפילת שחרית, שכן כידוע אחד המסגרות הראשונות של ארגון 'דרשו' היה 'דרשו בוקר', סדר לימוד מיוחד לפני שחרית. והובא גם (עמודים שפה-שפו) פרטי ההלכות של לימוד קודם התפילה.

עבודת ההכנה לתפילה היא מהעבודות החשובות בעולם החסידות. המח והלב לתפילה ולמצוה מקבלים רק על ידי הכנה, וההכנה הכי טובה לתפילה היא שעת לימוד קודם התפילה, גמרא ומפרשים או שאר חלקי התורה לטהר המחשבה לפני התפילה. ויכול להעיד על כך כל אדם שלומד ואח"כ מתפלל, שמרגיש התעלות בדרגה גבוהה יותר.

וכתב **ביערות דבש** (חלק א דרוש י'), אשרי איש קובע עתו לתורה לשמה קודם התפילה, ואח"כ יתפלל ברעותא דליבא, ואז בלי ספק יפתחו לו שערי שמים. על דרך זה מבואר **במאור ושמש** (בראשית ד"ה והנה עיקר), עצה נפלאה שלא יבלבלו אותו מחשבות זרות בתפילה, שילמדו הרבה קודם התפילה.

וכתב **בשלחן הטהור** (סימן צג סעיף ב) קודם התפילה יקבע עצמו ללימוד משניות גמרא זהר, ולא יתפלל עד שילמדו בזהר הקדוש הן רב הן מעט, ובלא תורה אי אפשר להתפלל בלב טהור ונכונע בלב אמת. בברכת התורה עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'לימוד תורה לפני שחרית'

לְעֶסֶק בְּדַבְרֵי תוֹרָה

סיכום הסדרה: תקציר סדרת הגיליונות בנושא 'הכנה לתפילה', גיליון 484 בנושא 'נייעס לפני התפילה'. גיליון 485 בנושא 'אכילה לפני שחרית'. גיליון 486 בנושא 'שתיה לפני שחרית'. גיליון 487 בנושא 'נסיעה לפני שחרית'. גיליון 488 בנושא 'שינה לפני שחרית'. והגיליון הנוכחי 489 האחרון בסדרה, בנושא 'לימוד תורה לפני שחרית'.

1. מאוד נוגע למעשה

האם מותר ונכון ללמוד תורה לפני קריאת שמע ותפילת שחרית? חילוקי הדינים באופנים הבאים, התחיל לפני עלות השחר, סמוך לנץ, אחרי הנץ? לומד לבד, בחבורה, בבית המדרש,

בבית הכנסת? האם מועיל שומר או שיש לו זמן קבוע לתפילה? ומה הדין בכל זה בתפילת מנחה ומעריב?

והעיר **בגיליון לענין הלכה 538** שופטים תשפ"ה), שהשאלה נוגעת

הגיליון מופיע לעילוי נשמות הנרצחים בפגיעות הנורא בצומת רמות ירושלים ט"ו אלול תשפ"ה ארץ אל תכסי דמם הי"ד

מדפיסים ומזכים את הרבים

לאור הביקוש הגדול, נא לתרום עבור הרפסת הגיליונות

בתרומה חודשית של 18 ₪ = עוד בית כנסת יקבל עלונים כל שבוע.

בתרומה חודשית של 101 ₪ = עוד 6 בתי כנסת יקבלו עלונים כל שבוע.

כל השותפים, זכאים להכניס הנצחה בגיליון, והרי הם ככלל מזכי הרבים בקיום ההלכה!

ניתן לתרום ב'נדרים פלוס' קופת 'הילכתא' קטגוריה 'קין הרפסות'

התפילה, ולא הזכיר איסור לימוד תורה קודם התפילה (ערוך השלחן סימן פט סעיף כז).

מאידך **בטור ובשו"ע** (סימן פט סעיף ו) נפסק כשיטת רש"י שאפילו ללמוד אסור משיגיע זמן תפילה. וכפי שפירש הרא"ש שהאיסור הוא רק בלומד ביחידות, ואין דרכו ללכת לבית הכנסת לתפילה, יש חשש שיטרד בלימודו ויפסיד זמן קריאת שמע ותפילה.

ומבואר **במשנ"ב** (ס"ק לא) סמוך לעלות השחר מותר להתחיל ללמוד. מעלות השחר אסור להתחיל ללמוד, כיון שבשעת הדחק הוא זמן תפילה, **ולישועות יעקב והשו"ח** **שלמה** מותר להתחיל ללמוד עד זמנה לכתחילה שהוא סמוך לנץ התמה.

וכתב **בכף החיים** (סופר, סימן פט אות מז) כיון שלימוד התורה בזמן עלות השחר הוא נעלה מאוד, לכן יש להקל ולסמוך על שיטת **הב"ח** (סימן פט), וללמוד עד זמן ותיקין.

עוד כתב **המשנ"ב** (ס"ק לג) בשם **החיי אדם** (כלל טז סעיף א) שהאיסור הוא אפילו כשיש לו הספק קבוע בלימודו, שאין כל כך חשש שמא ימשך בלימודו. והמתפלל ביחידות במקום שאין מניין וצריך להתפלל בשעה שהציבור מתפללים, מול מקום עדיף שיתפלל מוקדם וילמד אחרי התפילה, למרות שמפסיד את המצוה להתפלל בשעה שהציבור מתפללים, כדי שלא יתבטל מלימודו.

והוסיף **המשנ"ב** (סימן פט ס"ק ל, סימן ק ס"ק י, באור הלכה סימן קו ד"ה מי שתורתו אומנתו) שאם התחיל ללמוד לפני עלות השחר, אינו פוסק לקריאת שמע ותפילה בתנאי שיספיק זמן קריאת שמע ותפילה. **והידוש המגן אברהם** (סימן ק ס"ק ו) שאפילו התחיל ללמוד אחרי עלות השחר, אינו פוסק לתפילה, בתנאי שיספיק זמן תפילה. ולגבי קריאת שמע נחלקו האחרונים אם צריך להפסיק ולקרות, כיון שהתחיל אחרי שהגיע הזמן, או שאין צריך להפסיק לקריאת שמע כיון שיספיק אחר לימודו, וצ"ע אם עדיף לסמוך על המקילין, או שעדיף להחמיר ולהפסיק ולקרוא קריאת שמע בלי תפילין.

והסתפק **הגרש"ז איערבאך זצ"ל** (הליכות שלמה פרק ב הלכה ז דבר הלכה יב) האם בלימוד נושאים שונים כגון ספר הלכות נחשב 'התחיל', מצד אחד אין קשר בין הלכה אחת לחברתה וצריך להפסיק ביניהם, מצד שני כיון שעוסק כעת בלימוד הלכות הרי זה בכלל הדין של 'אם התחילו אין מפסיקין', וגם יש טירחה והפרעה לרציפות הלימוד, אם יצטרך לבדוק בכל שעה אלא כבר הגיע זמן תפילה.

5. מלמד לאחרים

שיטת השו"ע: החילוק שחידש רבינו יונה, נפסק להלכה **בשו"ע** (סימן פט סעיף ו), אם מלמד לאחרים מותר אפילו כשאינו רגיל ללכת לבית הכנסת, דזכות הרבים הוא דבר גדול, ואם לא ילמדו עכשיו יתבטלו מלימודם.

והוסיף **הלבוש** (סעיף ו) שהתירו לו ללמוד עמהם קודם ואח"כ יתפלל, ולא גזרינו בזה שמא יטרד וישכח, שאף אם ישכח ליכא איסורא כל כך, דהא עסיק במצוה גדולה.

ומסביר **המשנ"ב** (סימן פט ס"ק לה, סימן קו ס"ק ח-י, באור הלכה סימן קו ד"ה ואם לומד) את שיטת השו"ע, שמלמד לאחרים אפילו שהתחיל אחרי עלות השחר אינו

מאוד למעשה, כעת בזמן אלול שהשקיעה היא בערך בשעה 7:00, האם מותר להתחיל ללמוד סדר ב' לפני תפילת מנחה (בתחילת סדר ב' שזה קודם פלג המנחה, ובהמשך סדר ב' שהוא כבר אחרי פלג המנחה). על סמך שיצא לקראת סוף הסדר להפסיק להתפלל לפני השקיעה?

2. לימוד קודם התפילה

אסור: מבואר **בגמ'** (ברכות דף ה:) אבא בנימין אומר, על שני דברים הייתי מצטער כל ימי, והראשון מהם: "על תפילת יום שתהא סמוך למיטת". **ופירש רש"י** (ד"ה סמוך למיטת) כי למי יזהרתי שלא לעשות מלאכה ושלא לעסוק בתורה כשעמדי ממיטתי, עד שאקרא קריאת שמע ואתפלל.

ודייקו תוס' מדברי רש"י, שאסור ללמוד קודם התפילה, כמו שאסור לעשות מלאכה קודם התפילה, שמא ימשך.

מותר: ונחלקו עליו **תוספות** (ד"ה אלא אימא), הובא **בהגהות אש"י** (פרק א סימן ז הגהה א), שרק מלאכה אסור לעשות קודם התפילה, אבל ללמוד מותר לפני התפילה, ותמה על רש"י מניין לו שיש איסור ללמוד קודם התפילה. והוכיחו **מהגמ'** (ברכות דף יד:) שרב היה לומד קודם התפילה, שהיה מקדים ונוטל ידיו ומברך, ומתני פרקיה וקורא קריאת שמע כשהגיע זמן קריאת שמע, ומניח תפילין ומתפלל.

חילוקי דינים: גם **הרא"ש** (ברכות פרק א סימן ז) תמה על רש"י מניין לו שיש איסור ללמוד קודם התפילה, וצידד שרש"י מדבר באדם שמתפלל ביחידות בבית מדרשו ואינו הולך לבית הכנסת, ויש חשש שיטרד בלימודו ויפסיד זמן תפילה וקריאת שמע.

וחידש **רבינו יונה** (דף ג. מדפי הרי"ף) שגם לדעת רש"י האיסור הוא רק בלומד לעצמו, שיכול להתפלל תחילה ואח"כ ללמוד, אבל אם מלמד לאחרים מותר, כיון שהשעה עוברת וזכות הרבים דבר גדול הוא, ואם לא ילמדו עכשיו יתבטלו ולא יוכלו ללמוד אחרי התפילה. והוכיח כן **מהגמ'** (ברכות דף יג:) שרבי לימד את תלמידיו אחרי קריאת שמע אף שהגיע זמן התפילה. ואין חשש שישכח ויעבור זמן תפילה, כיון שהדרך להתפלל בכל יום, יתן אל לבו ויזכור להתפלל.

3. מתוך הלכה פסוקה

מתוך שמחה: מבואר **בגמ'** (ברכות דף לא.) אין עומדין להתפלל לא מתוך דין, ולא מתוך דבר הלכה, אלא מתוך הלכה פסוקה.

וכך נפסק **ברמב"ם** (פרק ד הלכה יח), וכעין זה **בשו"ע** (סימן צג סעיף ג), אין עומדין להתפלל אלא מתוך דברי תורה, ולא מתוך דין והלכה אף על פי שהם דברי תורה, כדי שלא יחא לבו טרוד בהלכה, אלא מתוך דברי תורה שאין בה עיון כגון הלכות פסוקות. והוסיף **הרמ"א** והיינו נמי כמו מתוך שמחה, **שנאמר** (תהלים פרק יט פסוק ט) **פְּקֹדֵי ה' יִשְׁרְיָם מִשְׁמַחֵי לֵב**.

4. דברי הפוסקים

להלכה: פשוט דעת **הרמב"ם** (תפילה פרק ו הלכה ד), כשיטת תוס', שכן הרמב"ם הזכיר רק איסור מלאכה קודם

לימוד מקופיא: חידש בשו"ת **אבני צדק** (סימן יט) שכל האיסור לשיטת רש"י, הוא רק לשלומד בעיון ובפולפול משא ומתן של הלכה, כדברי ה"ט"ז (סימן מז ס"ק א) בביאור ברכת לעסק **בְּדַבְרֵי תוֹרָה**. אבל בלימוד מקופיא אין לחוש, וסיים - וחפשותי ולא מצאתי מי שהרגישי בזה. כלומר מפשטות לשון הפוסקים נלמד שיש חילוקי בזה, מוכח שסוברים שגם לימוד מקופיא הוא בכלל האיסור ללמוד לפני התפילה.

7. שאר תפילות

תפילת מנחה: נפסק בשו"ע (סימן רלב סעיף ב) שאסור לשבת לדין סמוך למנחה גדולה, ואם התחילו אין מפסיקין, ואפילו התחילו באיסור, בתנאי שיספיקו זמן תפילה.

וכתב המשנ"ב (ס"ק יא, שעה צ"ט ס"ק ח) לגבי התחלת לימוד קודם תפילת מנחה, מזמן מנחה קטנה ואילך, דינו כמו לימוד קודם תפילת שחרית. ומה שכתב הפרי מגדים (אשל אברהם ס"ק ח) לאסור מתחילת שעה עשירית - סמוך לזמן מנחה קטנה, **המגן אברהם** (ס"ק ח) במסקנה חולק עליו וסובר שאין לאסור אלא משעה עשירית ומחצה - זמן מנחה קטנה. ואולי גם הפרי מגדים התכוון לשעה עשירית ומחצה. ואם התחיל בהיתר קודם שהגיע זמן החיוב, אינו חייב להפסיק, בתנאי שיספיק זמן תפילה.

תפילת מעריב: נפסק בשו"ע (סימן רלה סעיף ב), ובמשנ"ב (ס"ק יז), מזמן קריאת שמע של ערבית, אסור להתחיל לאכול ולישון וכל המלאכות שנאסרו קודם תפילת מנחה (סימן רלב סעיף ב), עד שיקרא קריאת שמע ויתפלל, שמה ימשך. ולגבי חצי שעה קודם הזמן נחלקו האחרונים. אבל לגבי לימוד התורה, מותר להתחיל ללמוד סמוך לזמן, שלא יהיה יושב ובטל בכל יום חצי שעה קודם מעריב (מגן אברהם סימן רלב ס"ק ח, חק יעקב סימן תלא ס"ק ה), ואדרבה הוא מצוה, כמבואר בגמ' (ברכות דף ד:), אדם בא מן השדה ערבר, נכנס לבית הכנסת, אם רגיל לקרות קורא, לשנות שונה, וקורא קריאת שמע ומתפלל. אבל משהגיע זמן קריאת שמע, אסור אף ללמוד כשהוא מתפלל בביתו ביחיד.

8. מנהג העולם

סברת המתירים: לדעת הערוך השלחן (סימן פט סעיף כז), בכל ענין מותר ללמוד לפני התפילה, שאפשר לסמוך על תוס' והרא"ש שחולקים על רש"י, וסוברים שאין איסור ללמוד קודם התפילה, וגם הרמב"ם לא הזכיר איסור זה. והוסיף שגם לפי רש"י האיסור הוא רק בלימוד ארוך, ולא בלימוד קצר של הלכה פסוקה שאין בזה חשש שמה ימשך. וכתב **נפסקי תשובות** (סימן פו אות כג, סימן צג אות ד) לפי דברי המשנ"ב והפוסקים כמעט ואין מציאות שיש לאסור את הלימוד לפני תפילת שחרית, גם לשיטת רש"י שאוסר. ובזמנינו המנהג לקבוע לכתחילה סדרי לימוד לפני התפילה, כאשר לפי סדר יומו של האדם, נוח לו לקבוע את סדר הלימוד לפני התפילה. ואדרבה יש מעלה לפתוח את סדר היום בלימוד תורה לפני התפילה.

והביא מקורות רבים ונפלאים בדבר חשיבות הלימוד קודם התפילה, שבזה נפתחים לו שערי תפלה, ונתיישר השכל אצלו ותפלתו כראוי, ומתקבלת ברצונו, ומגשר הקליפות והיחצונים, ומזמר העריצים ומסלק המחשבות זרות בעת התפילה.

מפסיק, בתנאי שיספיק זמן קריאת שמע ותפילה, ואם עולל לעבור הזמן קריאת שמע ויתפלל תחילה. ומביא מה שכתב ה**רוקח** שהמבטל תפלה מושם לימוד אפילו לומד עם אחרים כל היום כאלו לא למד.

שיטת הרמ"א: ולדעת הרמ"א (סימן פט סעיף ו, סימן קט סעיף ב) מלמד לאחרים באופן שאם לא ילמדו עכשיו יתבטלו אין מפסיק אפילו אם יעבור הזמן, ויקרא רק פסוק ראשון של קריאת שמע, והלכה שיש בה יציאת מצרים להזכיר יציאת מצרים בזמן קריאת שמע, ואחר הלימוד יגמור כל קריאת שמע אף שעבר זמנה.

ומצדד ה**באור הלכה** (סימן קו ד"ה ואם לומד), אולי ההיתר של הרמ"א הוא רק כשהתחיל קודם שהגיע זמן קריאת שמע, שאם הגיע הזמן צריך לקרוא קודם הלימוד.

6. אופני היתר

רגיל ללכת: נפסק בשו"ע (סימן פט סעיף ו), שהאיסור ללמוד ביחיד, הוא רק כשאין רגיל ללכת לבית הכנסת, אבל אם רגיל ללכת לבית הכנסת מותר. וכתב בשו"ע הרב (סימן פט סעיף ז) שההיתר הוא עד שעת תפילת הציבור.

פשטות הלשון משמע, שאם רגיל ללכת לבית הכנסת, אפילו שאין לו זמן קבוע לתפילה, מותר ללמוד. וכן מדויק מפשטות לשון ה**רא"ש** (ברכות פרק א סימן ז), וה**אגור** (סימן קלד), ו**דרך החיים** (סימן כג אות ז), וכן הורה ה**גר"צ ובר שליט"א** (לרבני הילכתא), שלא יתכן שאם אין לו עכשיו מנין, רק בעוד זמן רב יהיה לו כמה מנינים, יהיה אסור לו להתחיל ללמוד כיון שאין לו שעה קבועה.

מאידך בלשון ה**לבוש** (סימן פט סעיף ו) כתוב, דלכשיגיע זמן הליכה לבית הכנסת חזקה שלא יעכב. משמע מדבריו שההיתר הוא רק במנין קבוע. וכן הורה ה**גר"ש אלישיב זצ"ל** (שבות יצחק חלק ב עמוד רצד), שהלומד קודם התפילה, לא מספיק שרגיל ללכת לבית הכנסת להתפלל בציבור, כי בזה לבד לא יזכור, אלא צריך שיקבע לעצמו זמן להתפלל בציבור.

רבים: אם יש ציבור בבית המדרש, או שלומד ביחיד והציבור יגיעו למקום לימודו, מותר ללמוד כי יזכירו לו להתפלל (משנ"ב סימן פט ס"ק לב, סימן קו ס"ק י, באור הלכה סימן קו ד"ה מי שתורתו אומנתו). מותר ללמוד במקום שהולכים להתפלל שם, כי בודאי יזכרו להתפלל איתם (כף החיים סימן פט ס"ק מה, יפה ללב אות י).

שומע: מותר ללמוד אם העמיד שומר שאינו לומד, להזכיר לו זמן קריאת שמע ותפילה אם יטרד בלימודו (משנ"ב סימן פט ס"ק לד, סימן רלה ס"ק יז יח). ובתנאי שמיד בקריאת השומר מפסיק ומתפלל, כי בלי זה לא הועיל כלום (משנ"ב סימן רלב ס"ק כט).

שעון מעורר הוא בכלל שומר, בתנאי שמפסיק מיד בצלצול, כמו לגבי שומר (הגר"ח קנייבסקי זצ"ל מאיר עוז סימן פט אות ו, ה"ה) אויערבאך זצ"ל שבות יצחק חלק ב פרק כג אות ג עמוד רפז).

אם לומד עם חברותא, והחברותא רגיל ללכת לבית הכנסת, מותר לשניהם ללמוד, כיון שחבירו יזכיר לו שהגיע זמן תפילה (משנ"ב דרשו ביאורים ומוספים סימן פט מספר 40).

משיב כהלכה

שאלה: מה המקור למנהג ישראל לברך ולהתברך בברכת 'כתיבה וחתומה טובה'?

מה הנוסח המדויק שנכון לומר ומדוע - לשנה / בשנה הטובה, תכתב, ותחתם, לאלתר, לחיים טובים, ארוכים ולשלום?

ממתי (ט"ו באב, ר"ח אלול, ערב ראש השנה, ליל ראש השנה) עד מתי (בוקר של ראש השנה, ליל שני של ראש השנה) נוהגים לומר כן?

מקורות: גמ' (ראש השנה דף טז); תוס' (ד"ה ונחתמין), ר"ן (על הרי"ף דף ג: מדפי הרי"ף), רמב"ן (שער הגמול), מהרי"ל (הלכות ימים נוראים אות ג), טור פרישה רמ"א ומשנ"ב (סימן תקפב סעיף ט), לבוש (סימן תקצו סעיף א), אליה רבה (סימן תקפא ריש ס"ק א, סימן תקצו ס"ק ב), באר היטב (סימן תקפא ס"ק ז), קיצור שו"ע (סימן קכח סוף סעיף ב), מטה אפרים (סימן תקפא סעיף ט, סימן תקפב סעיף כו וקצה המטה), חיי אדם (סימן קלט סעיף ה), כף החיים (ס"ק יח), הילכות שלמה (ראש השנה פרק א דבר הלכה כא), תשובות והנהגות (כרך ב סימן רעג).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, הקוראים הנכבדים מחמנים לשלוח תשובות להגדיל תורה ולהאדירה, מומלץ לצרף את פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), התשובות המובחרות ישלבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

- ניתן להגיש תשובות באחת מהאפשרויות הבאות.
- קו 'הילכתא' טלפון 02-5377085-02 שלוחה 4
- עמדות 'דורים פלוס' קופת 'הילכתא'
- חדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- בפקס מספר 6507823-1532
- במייל 5047867@gmail.com

זכות התורה תעמוד לרפואת

ר' משה פישל בן הינדא הי"ו

לרפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל

דינים העולים

א. **לימוד תורה:** משעה שהגיע זמן תפילת שחרית אסור ללמוד תורה, ואפילו כשיש לו הספק קבוע אסור, שמא ימשך בלימודו. מנחה ומעריב דינו כשחרית לענין זה.

ב. **התחיל:** אם התחיל בהיתר קודם שהגיע זמן תפילה, אינו צריך להפסיק, בתנאי שיספיק זמן קריאת שמע ותפילה. אם התחיל שלא כדין לאחר שהגיע זמן תפילה, לתפילה אינו צריך להפסיק, ולקריאת שמע מחלוקת אם צריך להפסיק.

ג. **זמנה:** האיסור הוא מעלות השחר שמאז בדיעבד עלתה לו תפילה, קודם עלות השחר מותר להתחיל ללמוד תורה. ויש אומרים שהאיסור הוא רק סמוך לנץ החמה שהוא עיקר זמן התפילה.

ד. **יחיד:** האיסור הוא רק כשלומד ביחידות, ואין דרכו ללכת לתפילה בבית הכנסת, אבל אם דרכו ללכת לבית הכנסת מותר, ויש אומרים שההיתר הוא רק כשיש לו מנין קבוע.

ה. **רבים:** אם לומד במקום שהולכים להתפלל שם, רשאי להתחיל ללמוד אפילו אחרי שהגיע זמן תפילה, כי יזכור להתפלל איתם.

ו. **שומר:** אם העמיד שומר שאינו לומד להזכיר לו מותר ללמוד. שעון מעורר דינו כשומר. חברותא שהולך למנין קבוע דינו כשומר.

ז. **שיעור:** אם מוסר שיעור לרבים, ולא ילמדו בזמן אחר, מותר בכל אופן, בתנאי שיספיק אח"כ זמן קריאת שמע ותפילה, דזכות הרבים דבר גדול הוא. ויש מתירין אפילו כשלא יספיק, ויאמר רק פסוק ראשון של קריאת שמע, וילמד הלכה שיש בה זכירת יציאת מצרים.

נושא הגיליון הבא:

אמירת 'לשנה טובה'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

הגיליון מופיע לזכות יעל בת רחל לאה,

שתזכה לראות בנים ובני בנים זרע ברך ד' עוסקים בתורה ובמצוות,

בכריות גופא ונהורא מעליא, אמן.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

- גיליון שבועי עומק הפשוט
- שיעורים וימי עיון
- בית הוראה טלפוני
- בירורי הלכה אקטואליים
- קו מידע הלכתי
- חוברות הדרכה

מכון הילכתא

מענה אנושי: 02-5350-535 פקס: 02-6507-823

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

קו מידע הלכתי

02-5377-085

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...